

MŁODZI GŁOSUJĄ

Aneta Radzik

ZróbMY to naprawdę!- wpływ obywateli i organizacji społecznych na rozwiązywanie problemów globalnych.

TEMAT: ZróbMY to naprawdę! czyli, jak obywatele i organizacje społeczne mogą zmienić świat

OPRACOWANIE: Aneta Radzik

CZAS TRWANIA: 2 x 45 minut

POZIOM NAUCZANIA: Szkoły ponadpodstawowe

PRZEDMIOT: edukacja obywatelska

CELE LEKCJI:

Uczeń:

- analizuje problemy globalne z perspektywy jednostki;
- wyszukuje i ocenia działania organizacji obywatelskich;
- projektuje kampanię obywatelską lub społeczną;
- rozwija postawę zaangażowania i empatii.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE POTRZEBNE DO PRZEPROWADZENIA ZAJĘĆ:

- Załącznik nr 1 – Zdjęcia ilustrujące problemy globalne
- Załącznik nr 2 - Karty pracy do zadania praktycznego
- Załącznik nr 3 - Lista organizacji społecznych/NGO (z linkami)

- Załącznik nr 4 - linki do YT

ZWIĄZEK Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ:

- Edukacja obywatelska: Liceum/Technikum: 2) wyszukuje informacje o działaniach podejmowanych przez organizacje społeczne i obywateli na rzecz rozwiązania wybranego problemu globalnego, ocenia je i w miarę możliwości angażuje się w wybrane z nich;

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wstęp (4 minuty)

4 min

1. Wprowadź uczniów i uczennice do tematu cytatem Carla Sagana: <https://youtu.be/iR-mFcEhQXQ?si=AVAwsL0UyDTYazsh> i krótką dyskusją, którą możesz zainicjować następującymi pytaniami:
 - Jakie wrażenia wywołuje w was obraz miasta bez przyrody, pełnego ludzi i budynków, ale pozbawionego zieleni? Co to mówi o relacji człowieka z naturą?
 - Sagan pisze, że ludzie są wszędzie, ale nasz wpływ na Wszechświat jest „zerowy”. Jak rozumiecie tę sprzeczność? Czy mamy wpływ — i jeśli tak, to gdzie jest on największy?
 - Czy uważacie, że współczesny człowiek faktycznie „osiągnął” wygodę i spełnienie, o które walczył przez tysiące lat? Jakie globalne problemy pokazują, że to może być iluzja?
 - Autor stawia pytanie: czy powinniśmy najpierw rozwiązać problemy tu, na Ziemi, zanim wyruszymy w kosmos? Co wy o tym sądzicie – czy ucieczka w eksplorację kosmosu to szansa, czy ucieczka od odpowiedzialności?

Empatyzacja (15 minut)

15 min.

Cel: Zrozumienie problemu globalnego z perspektywy osób, które go doświadczają.

Działanie:

Nauczyciel przedstawia uczniom 4 zdjęcia pokazujące ludzi dotkniętych problemem globalnym i zawiesza je na tablicy, np.:

- Dziecko dotknięte suszą i głodem (zmiany klimatu),
- Młoda kobieta walcząca o prawa w represyjnym kraju (prawa człowieka),
- Osoba w kryzysie bezdomności,
- Pracownik fabryki, gdzie łamane są prawa pracownicze.

Uczniowie w grupach (4–5 osób) wybierają jeden przypadek (*karty pracy w załączniku nr 1*) i tworzą mapę empatii. Każda grupa przedstawia na forum wyniki swojej pracy.

MAPA EMPATII (karta pracy część 1)

- Co ta osoba czuje?
- Co widzi wokół siebie?
- Czego się boi?
- Czego potrzebuje?

Definiowanie problemu - Problem dobrze zdefiniowany to problem w połowie rozwiązany! - (10 minut)

10 min

Cel: Precyzyjne zdefiniowanie wyzwania, które będzie podstawą dalszych działań.

Zadanie:

Uczniowie formułują **problem według wzoru:**

„[Osoba X] potrzebuje [czegoś], ponieważ [konkretna potrzeba/problem]”.

Przykład:

„Rodzina uchodźcza potrzebuje bezpiecznego miejsca i pomocy integracyjnej, ponieważ w nowym kraju spotyka się z brakiem zrozumienia i wsparcia.”

Zapisują problem i umieszczają kartkę na tablicy pod zdjęciem. To jest moment na ewentualne sugestie pozostałych uczniów i nauczyciela

Generowanie pomysłów - Burza mózgów – każdy pomysł jest dobry! (15 minut)

15 min

Cel: Znaleźnienie kreatywnych, możliwych do wdrożenia rozwiązań – działań obywatelskich

Jako inspirację do działań w tej części lekcji można zaprezentować uczestnikom krótką historię Malali Yousafzai: <https://youtu.be/ibGHnaBzE88?si=FJWgO-TgkC8AoQUN>

Zadanie:

Uczniowie wspólnie, na forum wymyślają pomysły na działania społeczne / obywatelskie (online, lokalnie, z pomocą organizacji pozarządowych, edukacyjne, medialne itp.), wybierają te, które ich zdaniem najlepiej sprawdzą się w rozpatrywanym przez nich w grupie przypadku. Można też zainicjować dyskusję na temat mocnych i słabych stron wybranych pomysłów.

Przykład:

- kampania edukacyjna w social mediach,
- podcast z historiami migrantów,

- list do korporacji,
- współpraca z NGO,
- miniprojekt w szkole

Prototypowanie - ZaprojektujMY zmianę! (20 minut)

20 min.

Cel: Stworzenie prototypu kampanii lub działania.

Jako wstęp do tej części możesz zaprezentować działalność/profile wybranych organizacji społecznych i NGO (*załącznik nr 2*)

Zadanie:

Grupy tworzą prototyp wybranej akcji (*karta pracy część 4*) – może to być:

- plakat lub post społecznościowy,
- makietę strony akcji,
- storyboard filmu / reel'a,
- scenariusz debaty lub wydarzenia,
- szkic petycji.

Pomocne pytania:

- Do kogo kierujecie akcją?
- Jakie emocje chcecie wywołać?
- Jak zmierzycie efekt?

Testowanie i refleksja - DziałajMY! (20 minut)

Cel: Prezentacja pomysłów, ocena skuteczności i refleksja nad rzeczywistością.

Spytaj uczniów, jak im się realizowało zadanie praktyczne. Co było łatwe, co było trudne w zadaniu?

Zadanie:

Grupy prezentują swoje prototypy (np. jako pitch kampanii – 2 minuty). Pozostali uczniowie i nauczyciel dają feedback według schematu:

- Co jest mocne?
- Co można poprawić?
- Co dodać?

Aby wzmocnić refleksję uczniów możesz każdej grupie zadać dodatkowe pytania:

- Jakie emocje towarzyszyły analizie historii tej osoby?
- Czy zaproponowane działanie jest realistyczne?
- Jaką rolę mogłyby odegrać organizacje społeczne?
- Jak zareagowałyby korporacje? Czy to dobry kierunek zmian?

Dodatkowo: uczniowie w parach wybierają realne działanie, w które mogą się zaangażować i notują je do wykonania w ciągu tygodnia (np. podpisanie petycji, obserwowanie NGO, udostępnienie akcji).

Na zakończenie, jako inspirację do działania i wzmocnienie ich poczucia sprawczości zaprezentuj uczniom i uczennicom fragment przemówienia Malali w ONZ w 2013 roku:

<https://youtu.be/aXZPJ8yGbwU?si=jklegU55IPsrASHv>

Załączniki:

- Załącznik nr 1 - karty pracy dla 4 grup
- Załącznik nr 2 - lista organizacji społecznych/NGO z linkami
- Załącznik nr 3 - linki i tłumaczenia tekstów wykorzystywanych w scenariuszu
- Załącznik nr 4 - materiały dodatkowe

Wyjaśniaj
politykę

CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa
tel. 22 622 00 89 www.ceo.org.pl
Warszawa 2025

KARTY PRACY – grupa 1 – prawa człowieka

KARTA 1 – MAPA EMPATII

Zadanie: Na podstawie historii osoby dotkniętej problemem globalnym, wypełnijcie mapę empatii.

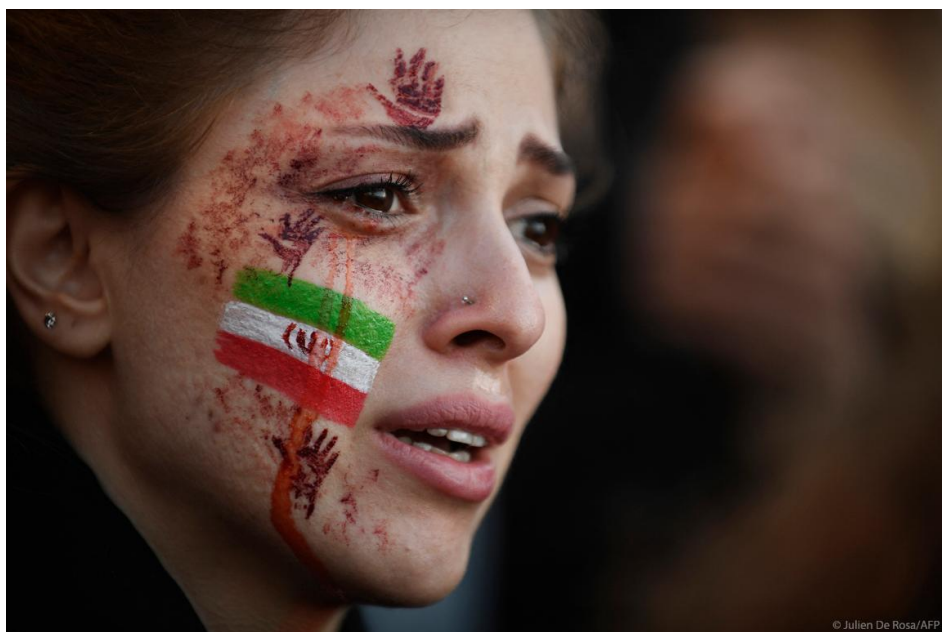

foto: <https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20230120ST068505/parlament-potepia-lamanie-praw-czlowieka-w-iranie>

♦ Co ta osoba czuje?

.....

.....

.....

♦ Co widzi wokół siebie?

.....

.....

.....

♦ Czego się boi?

.....

.....

.....

♦ Czego potrzebuje?

.....

.....

.....

KARTA 2 – DEFINICJA PROBLEMU

Zadanie: Sformułuj problem, używając poniższego wzoru:

„[Osoba X] potrzebuje [czegoś], ponieważ [konkretna potrzeba/problem]”.

.....

.....

KARTA 3 – BURZA MÓZGÓW

Zadanie: Wymyślcie jak najwięcej pomysłów na działanie obywatelskie odpowiadające na wasz problem.

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

4.

.....

.....

5.

.....

.....

6.

.....

.....

KARTA 4 – PROTOTYPOWANIE

Zadanie: Zaplanujcie waszą kampanię obywatelską:

- ♦ Tytuł kampanii / działania:

.....

.....

- ♦ Do kogo kierujecie przekaz?

.....

.....

- ♦ Co chcecie osiągnąć?

.....

.....

- ♦ Jakie emocje chcecie wywołać?

.....
.....

- ♦ Jakie narzędzia wykorzystacie? (plakat, post, film, akcja, petycja...)

.....
.....

- ♦ Jak zmierzycie efekt?

.....
.....

KARTA 5 – REFLEKSJA I FEEDBACK

Co w naszej kampanii działa dobrze?

.....
.....

Co można poprawić?

.....
.....

Jakie nowe pomysły możemy dodać?

.....
.....

KARTY PRACY – grupa 2 – prawa pracownicze

KARTA 1 – MAPA EMPATII

Zadanie: Na podstawie historii osoby dotkniętej problemem globalnym, wypełnijcie mapę empatii.

foto: www.newsweek.pl/swiat/szwalnie-w-bangladeszu-reportaz-na-newsweekpl/wc4v1pc

♦ Co ta osoba czuje?

.....

.....

.....

- ♦ Co widzi wokół siebie?

.....

.....

.....

- ♦ Czego się boi?

.....

.....

.....

- ♦ Czego potrzebuje?

.....

.....

.....

KARTA 2 – DEFINICJA PROBLEMU

Zadanie: Sformułuj problem, używając poniższego wzoru:

„[Osoba X] potrzebuje [czegoś], ponieważ [konkretna potrzeba/problem]”.

.....

.....

KARTA 3 – BURZA MÓZGÓW

Zadanie: Wymyślcie jak najwięcej pomysłów na działanie obywatelskie odpowiadające na wasz problem.

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

4.

.....

.....

5.

.....

.....

6.

.....

.....

KARTA 4 – PROTOTYPOWANIE

Zadanie: Zaplanujcie waszą kampanię obywatelską:

♦ Tytuł kampanii / działania:

.....

.....

♦ Do kogo kierujecie przekaz?

.....

.....

♦ Co chcecie osiągnąć?

.....

.....

♦ Jakie emocje chcecie wywołać?

.....

.....

♦ Jakie narzędzia wykorzystacie? (plakat, post, film, akcja, petycja...)

.....

.....

- ♦ Jak zmierzycie efekt?

.....

.....

KARTA 5 – REFLEKSJA I FEEDBACK

Co w naszej kampanii działa dobrze?

.....

.....

Co można poprawić?

.....

.....

Jakie nowe pomysły możemy dodać?

.....

.....

KARTY PRACY – grupa 3 – zmiany klimatu/migracje klimatyczne

KARTA 1 – MAPA EMPATII

Zadanie: Na podstawie historii osoby dotkniętej problemem globalnym, wypełnijcie mapę empatii.

foto: <https://smoglab.pl/migracje-klimatyczne-10-mln-osob/>

♦ Co ta osoba czuje?

.....

.....

.....

♦ Co widzi wokół siebie?

.....

.....

.....

- ♦ Czego się boi?

.....

.....

.....

- ♦ Czego potrzebuje?

.....

.....

.....

KARTA 2 – DEFINICJA PROBLEMU

Zadanie: Sformułuj problem, używając poniższego wzoru:

„[Osoba X] potrzebuje [czegoś], ponieważ [konkretna potrzeba/problem]”.

.....

.....

KARTA 3 – BURZA MÓZGÓW

Zadanie: Wymyślcie jak najwięcej pomysłów na działanie obywatelskie odpowiadające na wasz problem.

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

4.

.....

.....

5.

.....

.....

6.

.....

.....

KARTA 4 – PROTOTYPOWANIE

Zadanie: Zaplanujcie waszą kampanię obywatelską:

♦ Tytuł kampanii / działania:

.....

.....

♦ Do kogo kierujecie przekaz?

.....

.....

♦ Co chcecie osiągnąć?

.....

.....

♦ Jakie emocje chcecie wywołać?

.....

.....

♦ Jakie narzędzia wykorzystacie? (plakat, post, film, akcja, petycja...)

.....

.....

♦ Jak zmierzycie efekt?

.....

.....

KARTA 5 – REFLEKSJA I FEEDBACK

Co w naszej kampanii działa dobrze?

.....
.....

Co można poprawić?

.....
.....

Jakie nowe pomysły możemy dodać?

.....
.....

KARTY PRACY – grupa 4 – bieda i ubóstwo

KARTA 1 – MAPA EMPATII

Zadanie: Na podstawie historii osoby dotkniętej problemem globalnym, wypełnijcie mapę empatii.

foto: <https://www.rp.pl/gospodarka/art38749711-rosnie-strefa-biedy-na-swiecie-i-problemy-ze-splata-dlugow>

♦ Co ta osoba czuje?

.....

.....

.....

♦ Co widzi wokół siebie?

.....

.....

.....

♦ Czego się boi?

.....

.....

.....

♦ Czego potrzebuje?

.....

.....

.....

KARTA 2 – DEFINICJA PROBLEMU

Zadanie: Sformułuj problem, używając poniższego wzoru:

„[Osoba X] potrzebuje [czegoś], ponieważ [konkretna potrzeba/problem]”.

.....

.....

KARTA 3 – BURZA MÓZGÓW

Zadanie: Wymyślcie jak najwięcej pomysłów na działanie obywatelskie odpowiadające na wasz problem.

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

4.

.....

.....

5.

.....

.....

6.

.....

.....

KARTA 4 – PROTOTYPOWANIE

Zadanie: Zaplanujcie waszą kampanię obywatelską:

♦ Tytuł kampanii / działania:

.....

.....

♦ Do kogo kierujecie przekaz?

.....

.....

♦ Co chcecie osiągnąć?

.....

.....

♦ Jakie emocje chcecie wywołać?

.....

.....

♦ Jakie narzędzia wykorzystacie? (plakat, post, film, akcja, petycja...)

.....

.....

♦ Jak zmierzycie efekt?

.....

.....

KARTA 5 – REFLEKSJA I FEEDBACK

Co w naszej kampanii działa dobrze?

.....
.....

Co można poprawić?

.....
.....

Jakie nowe pomysły możemy dodać?

.....
.....

Załącznik nr 2

LISTA ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH / NGO (z linkami):

Nazwa	Temat	Link
Greenpeace Polska	klimat, środowisko	https://www.greenpeace.org/poland/
Otwarte Klatki	prawa zwierząt, przemysł hodowlany	https://www.otwarteklatki.pl
Amnesty International Polska	prawa człowieka	https://amnesty.org.pl
Akcja Demokracja	demokracja, prawa obywatelskie	https://akcjademokracja.pl
Polska Misja Medyczna	pomoc humanitarna	https://pmm.org.pl
Fundacja Ocalenie	pomoc migrantom i uchodźcom	https://ocalenie.org.pl
Food Not Bombs	ubóstwo, jedzenie, pomoc lokalna	https://www.facebook.com/FNBPolska/

Nazwa	Temat	Link
Strajk Klimatyczny / Fridays for Future Polska	klimat, młodzieżowe działania	https://fridaysforfuture.pl

Załącznik nr 3

• tłumaczenie tekstu Carla Sagana - Człowiek

Wokół naszych wielkich miast są miejsca,
gdzie świat przyrody niemal całkowicie zniknął.
Można dostrzec ulice i chodniki,
samochody,
garaże,
reklamowe billboardy,
monumenty ze szkła i stali –
ale nie ma ani jednego drzewa, żdźbła trawy, ani zwierzęcia,
poza, oczywiście, ludźmi.
Ludzi jest dużo.

Tylko spoglądając w górę przez kaniony drapaczy chmur
można dostrzec gwiazdę albo skrawek błękitu –
przypomnienie tego, co było tutaj długo przed pojawieniem się ludzi.

Nie trudno, idąc codziennie do pracy w takim miejscu,
poczuć dumę z nas samych.
Jakże przekształciliśmy Ziemię dla naszej wygody i korzyści!

Ale zaledwie kilkaset mil w górę lub w dół
nie ma już żadnych ludzi.
Nasz wpływ na Wszechświat jest zerowy.

W ciągu ostatnich dziesięciu tysięcy lat
– mgnienia oka w naszej długiej historii –
porzuciliśmy życie nomadów.
Udomowiliśmy rośliny i zwierzęta.
Po co gonić za jedzeniem, skoro można sprawić, że samo do nas przyjdzie?

Mimo wszystkich materialnych korzyści,
osiadły tryb życia sprawił, że jesteśmy nerwowi,
niespełnieni.
Nawet po 400 pokoleniach w wioskach i miastach
nie zapomnieliśmy.

Dziś ludzie są już na każdym kontynencie i najodleglejszych wyspach,
od bieguna do bieguna,
od Mount Everestu po Morze Martwe,
na dnie oceanu, a nawet – od czasu do czasu –
zamieszkują 200 mil ponad Ziemią.
Ludzie, jak starożytni bogowie, żyjący na niebie.

Dziś wydaje się, że nie ma już czego odkrywać.
Odkrywcy – ofiary własnego sukcesu –
w większości zostają teraz w domu.

Może to jeszcze za wcześnie.
Może czas jeszcze nie nadszedł.
Ale te inne światy –
pełne niewypowiedzianych możliwości –
wołają.

Teraz mamy wiele pilnych spraw, które nas przytłaczają,
i konkurują o fundusze potrzebne, by wysłać ludzi na inne światy.
Czy powinniśmy najpierw rozwiązać te problemy?
Czy też to właśnie one są powodem, by wyruszyć?

Nasza planeta i nasz układ słoneczny
są otoczone nowym oceanem –
głębiami kosmosu.
Nie są one bardziej nieprzekraczalne niż poprzednie.

● tłumaczenie tekstu narracji z filmu o Malali Yousafzai:

W dalekim kraju o nazwie Pakistan,
w dolinie otoczonej wysokimi górami, zielonymi ziemiami i czystą wodą,
żyje mała, ciekawa świata dziewczynka o imieniu Malala.

Już od najmłodszych lat przeczytała wiele książek
i zawsze chciała uczyć się więcej i więcej nowych rzeczy.
Dzięki temu wyróżniała się w swojej szkole.

Jej ojciec, który był nauczycielem i poetą,
dostrzegł jej talent i pasję do zdobywania wiedzy,
wspierał ją i zachęcał.

Pewnego dnia do doliny przybyli żołnierze Talibanu
i przejęli nad nią kontrolę.
Zamknęli szkoły dla dziewcząt,
a cywile bali się zaprotestować.

Malala, jednak – młoda, uparta i odważna dziewczyna –
nie zgodziła się zrezygnować ze swojego prawa do edukacji.
Pomimo strachu przed Talibami,
postanowiła wyrazić swoją opinię.

Malala rozpoczęła wyjątkową podróż,
podczas której dzieliła się swoją historią.
Opowiadała o swojej miłości do szkoły
i o zakazie edukacji dla dziewcząt w dolinie.

Jej głos był tak potężny,
że rozbrzmiał na całym świecie.

Talibowie chcieli powstrzymać działania Malali.
Postanowili ją uciszyć...

Ale nie udało im się.
Ich próby uciszenia Malali sprawiły tylko,
że jej głos stał się jeszcze silniejszy,
a jej walka zyskała międzynarodowe wsparcie.

Odważna i nieustraszona Malala
stała się symbolem prawa do edukacji.
Wciąż się uczy i ciężko pracuje
na rzecz równości w dostępie do edukacji – aż po dziś dzień.

• tłumaczenie tekstu przemówienia Malali Yousafzai w ONZ w 2013 roku

Edukacja
jest jednym z błogosławieństw życia
i jedną z jego konieczności.

Drogie siostry i bracia,
drogie dzieci z całego świata,

musimy działać – nie czekać.
Nie tylko politycy i światowi przywódcy –
wszyscy musimy się zaangażować.

Ja, ty, my – to nasz obowiązek.

Doceniamy znaczenie światła,
gdy doświadczamy ciemności.

Doceniamy wartość naszego głosu,
gdy zostaje nam odebrany.

Podobnie było, gdy byliśmy w Swat, na północy Pakistanu –
zrozumieliśmy wtedy, jak ważne są długopisy i książki,
gdy zobaczyliśmy karabiny.

Dlaczego to tak jest,
że kraje, które nazywamy silnymi,
są tak potężne w wywoływaniu wojen,
a jednocześnie tak słabe w przywracaniu pokoju?
Dlaczego?

Dlaczego tak łatwo dać komuś broń,
a tak trudno książkę?
Dlaczego?

Dlaczego tak łatwo zbudować czołg,
a tak trudno zbudować szkołę?

Jedno dziecko, jeden nauczyciel, jedna książka i jeden długopis – mogą zmienić świat.
Edukacja to jedyne rozwiązanie.
Edukacja przede wszystkim. Dziękuję.

Załącznik nr 4

www.spis.ngo.pl – lista NGO

<https://www.un.org.pl/> - Cele Zrównoważonego Rozwoju

<https://youtu.be/TOFYBA8QIW8?si=Qo6OYHWMZfWjcnQi> – Kim jest Malala?

https://youtu.be/GO5FwsblpT8?si=M5c-f7vVkBt_Ojfe – Carl Sagan, Błękitna kropka

Z tego odległego punktu obserwacyjnego Ziemia może nie wydawać się szczególnie interesująca. Ale dla nas jest inaczej. Spójrz jeszcze raz na tę kropkę. To tu, to jest dom, to my. Na nim wszyscy, których kochasz, wszyscy, których znasz, wszyscy, o których kiedykolwiek słyszałeś, każdy człowiek, który kiedykolwiek był, przeżył swoje życie. Suma naszych radości i cierpień, tysiące religii, ideologii i doktryn ekonomicznych, każdy myśliwy i rolnik, każdy bohater i tchórz, każdy twórca i niszczyciel cywilizacji, każdy król i chłop, każda zakochana młoda para, każda matka i ojciec, pełne nadziei dziecko, wynalazca i odkrywca, każdy nauczyciel moralności, każdy skorumpowany polityk, każda „supergwiazda”, każdy największy przywódca, każdy święty i grzesznik w historii naszego gatunku – na drobince kurzu zawieszanej w promieniach Słońca.

Ziemia to bardzo mała scena na ogromnej, kosmicznej arenie. Pomyśl o rzekach krwi przelanych przez wszystkich generałów i cesarzy, którzy w chwale i triumfie mogli stać się chwilowymi panami ułamka kropki. Pomyśl o niekończących się okrucieństwach czynionych przez mieszkańców jednego zakątka tego piksela na ledwo rozpoznawalnych mieszkańcach innego zakątka; jak częste są ich nieporozumienia, jak chętnie zabijają się nawzajem, jak żarliwa jest ich nienawiść.

Nasze postawy, nasze wyobrażone poczucie własnej ważności, złudzenie, że mamy jakąś uprzywilejowaną pozycję we Wszechświecie, są kwestionowane przez ten punkt błędnego światła. Nasza planeta jest samotną plamką w wielkiej, otaczającej nas kosmicznej ciemności. W naszym mroku, w całym tym ogromie, nic nie wskazuje na to, że skądinąd przyjdzie pomoc, aby nas uratować przed nami samymi.

Ziemia jest jedynym znanym dotychczas światem, w którym istnieje życie. Nie ma innego miejsca, przynajmniej w najbliższej przyszłości, do którego nasz gatunek mógłby migrować. Odwiedzanie, tak. Osiedlanie się, jeszcze nie. Czy nam się to podoba, czy nie, obecnie Ziemia jest miejscem, w którym się znajdujemy.

Mówi się, że astronomia to doświadczenie pokorne i budujące charakter. Chyba nie ma lepszego dowodu na szaleństwa ludzkiej pychy niż ten odległy obraz naszego maleńkiego świata. Moim zdaniem podkreśla to naszą odpowiedzialność za bardziej życzliwe traktowanie siebie nawzajem oraz za zachowanie i pielęgnowanie błędoniebieskiej kropki, jedynego domu, jaki kiedykolwiek znaliśmy.

<https://youtu.be/oY59wZdCDo0?si=G7QH4GxD6gu4PLwD> – Carl Sagan, Granice

Byliśmy myśliwymi i zbieraczami.

Granica była wszędzie.

Ograniczały nas tylko Ziemia, ocean i niebo.

Wciąż cicho wzywa nas otwarta droga.

Nasza mała, wodno-lądowa planeta
to dom wariatów pośród setek, tysięcy, milionów światów.

My — którzy nie potrafimy nawet uporządkować własnego planetarnego domu,
rozrywani przez rywalizacje i nienawiść —
czy mamy wyruszyć w kosmos?

Zanim będziemy gotowi zasiedlić choćby najbliższe układy planetarne,
zmienimy się.

Zwykły upływ tylu pokoleń nas zmieni.

Potrzeba nas zmieni.

Jesteśmy gatunkiem zdolnym do przystosowania.

To nie my dotrzemy do Alfy Centauri i innych pobliskich gwiazd.

Dotrze tam gatunek bardzo podobny do nas —

ale z większą liczbą naszych zalet

i mniejszą liczbą naszych wad.

Pewniejszy siebie, dalekowzroczny, zdolny i roztropny.

Pomimo wszystkich naszych słabości,

ograniczeń i błędów,

my, ludzie, jesteśmy zdolni do wielkości.

Jakie nowe cuda, nieśnione w naszych czasach,

stworzymy za pokolenie?

A za kolejne?

Jak daleko zawędruje nasz wędrowny gatunek do końca następnego stulecia?

A następnego tysiąclecia?

Nasi dalecy potomkowie, bezpiecznie rozmieszczeni na wielu światach

w Układzie Słonecznym i poza nim,

będą zjednoczeni:

wspólnym dziedzictwem,

szacunkiem dla planety, z której pochodzą,

i wiedzą, że jakiegokolwiek inne życie może istnieć —

to jedyni ludzie we Wszechświecie

pochodzą z Ziemi.

Będą spoglądać w górę i wypatrywać błękitnej kropki na swoim niebie.

Będą się dziwić,

jak bardzo narażony na zniszczenie był niegdyś skarbiec naszego potencjału.

Jak niebezpieczne były nasze początki.

Jak skromne było nasze pochodzenie.

I ile rzek musieliśmy przekroczyć,

zanim odnaleźliśmy drogę.

<https://youtu.be/gCfemmxqaRg?si=Fe6FT15Fpid21Ay2> – Carl Sagan, Uspokajająca bajka

Pomyśl raz jeszcze o tej bladej błękitnej kropce, o której mówiliśmy.
Wyobraź sobie, że przyglądasz się jej uważnie, naprawdę długo.
Wyobraź sobie, że wpatrujesz się w tę kropkę przez dłuższy czas –
a potem spróbuj przekonać samego siebie,
że Bóg stworzył cały Wszechświat
dla jednej spośród dziesięciu milionów gatunków życia,
które zamieszkują ten pyłek.

A teraz idź krok dalej:
wyobraź sobie, że wszystko to zostało stworzone
dla jednej jedynej odmiany tego gatunku –
lub jednej płci,
lub konkretnej grupy etnicznej albo religijnej.

Możemy tu rozpoznać pewną naszą słabość,
czasami poważną,
w zdolności do rozumienia świata.
Charakterystyczne dla nas jest to,
że mamy skłonność do rzutowania naszej własnej natury
na Naturę.

„Człowiek w swojej arogancji
uważa się za wielkie dzieło,
warte boskiej interwencji” –
napisał Darwin w swoim notatniku.
„Pokorniej – i, jak sądzę, prawdziwiej –
jest uznać, że pochodzi od zwierząt”.

Jesteśmy nowicjuszami.
Zamieszkujemy kosmiczne bezdroża.
Wynurzyliśmy się z mikrobów i błota.
Małpy są naszymi kuzynami.
Nasze myśli i uczucia nie są do końca pod naszą kontrolą.
A na dodatek,
niszczymy własną planetę
i stajemy się zagrożeniem dla samych siebie.

Zawiasy pod naszymi stopami się otwierają.
Spadamy w bezdenną przepaść.

Jeśli trzeba nam mitu i rytuału,
by przetrwać noc, która wydaje się nie mieć końca –
kto z nas nie potrafiłby tego zrozumieć i współczuć?

Tęsknimy za tym, by nasze istnienie miało cel –
nawet jeśli, pomimo wszelkiego samooszukiwania się,
żaden nie jest widoczny.

Znaczenie naszego życia i naszej kruchej planety
może więc zostać określone jedynie przez naszą własną mądrość i odwagę.
To my jesteśmy strażnikami sensu istnienia.

Tęsknimy za Rodzicem, który by się nami zaopiekował,
przebaczył nasze błędy,
uratował nas przed naszymi dziecinnymi pomyłkami.

Ale wiedza jest lepsza niż ignorancja.
Zdecydowanie lepiej
przyjąć trudną prawdę
niż pocieszającą bajkę.

Współczesna nauka była podróżą w nieznane,
z lekcją pokory czekającą na każdym kroku.

Nasze zdroworozsądkowe przeczucia mogą być błędne.
Nasze preferencje nie mają znaczenia.
Nie żyjemy w uprzywilejowanym punkcie odniesienia.

Jeśli pragniemy jakiegoś kosmicznego celu –
znajdźmy taki, który naprawdę jest tego wart.